

УДК 346.543:330.341.1

<https://doi.org/10.34142/23121661.2019.30.09>

orcid.org/0000-0002-6973-3945

© Врублевська-Місюна К.М., 2019

К. М. ВРУБЛЕВСЬКА-МІСЮНА

**ІННОВАЦІЙНЕ ІНВЕСТИВАННЯ
В ПРОЦЕСАХ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ
ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН**

K. Vrublevska-Misiuna

**INNOVATIVE INVESTMENT IN THE
INTERNATIONAL ECONOMICAL
RELATIONS DEVELOPMENT PROCESS**

Анотація. У статті розглянуто суть нематеріальних активів у системі понять, які визначають особливості міжнародної інвестиційної діяльності. Доведено, що без залучення іноземних інвестицій неможливо підвищити рівень конкурентоспроможності вітчизняної продукції на світовому ринку.

Ключові слова: інноваційний продукт, інноваційне інвестування, нематеріальні активи, інвестиції, міжнародне інвестування.

Аннотация. В статье рассмотрена суть нематериальных активов в системе понятий, определяющих особенности международной инвестиционной деятельности. Доказано, что без привлечения иностранных инвестиций невозможно повысить уровень конкурентоспособности отечественной продукции на мировом рынке.

Ключевые слова: инновационный продукт, инновационное инвестирование, нематериальные активы, инвестиции, международное инвестирование.

Abstract. This article describes the essence of intangible assets in the system of concepts that determine the features of international investment activity. It is established, that without attracting of foreign investment becomes impossible to increase the level of competitiveness of domestic products in the world market. The purpose of the article is to identify the nature, dynamics and specifics of innovative investment in the development of international economic relations.

It is stated that in modern conditions of economic development, intangible assets start to acquire increasingly important role in the process of capitalizing the value of enterprises and will play a major role in the formation of companies soon.

It was concluded, that given trends in information development, intangible assets are becoming more valuable for an enterprise in terms of generating additional value and capitalization growth of an enterprise.

Now the state policy of innovation development is characterized by inconsistency, lack of clear concept of national innovation priorities and system approach to the development of innovation activity (national innovation system), however economic and legal relations are able to

acquire maximum effectiveness in the case of investing economic activity through the transfer of innovative production.

Key words: innovative product, innovative investment, intangible assets, investments, international investment.

Постановка проблеми. Нематеріальні активи на сьогодні – це є одна із найважливіших та найзначущих складових багатьох великих та найбільш потужних світових компаній, вони є основою їх присутності, конкурентоспроможності й домінування на ринку та забезпечення постійної прибутковості провідних корпорацій. Інноваційний продукт є найбільш вагомим у складі нематеріальних активів з точки зору генерування додаткової вартості та приросту капіталізації підприємства. Саме тому відносини, пов'язані з його оборотом, набувають колосальної оптимізації в умовах сучасної економіки.

Створення інноваційного продукту визначально передбачає великі затрати на створення розробки, на її випробування та інше. У свою чергу створення цієї розробки передбачає її комерційне використання і таким чином ми стикаємося з проблемою щодо здійснення інноваційного та результативного інвестування. Постає питання впровадження інноваційного продукту в реальне виробництво, що і є ключовим моментом цієї комерціалізації. Саме тут і виникає інноваційне інвестування, і обов'язок держави полягає у тому, щоб повноцінно та різнобічно врегулювати вказані відносини, з метою максимальної передбачуваності дій учасників інноваційного інвестування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вказаним питанням приділяли увагу Ю.Є. Атаманова, О.М. Вінник, О.М. Давидюк, Д.В. Задихайло, В.В. Кудрявцева, О.В. Гладка та інші. Водночас далеко не всі проблеми господарсько-правового забезпечення інноваційного інвестування на сьогодні є вирішеними, у зв'язку з чим актуальним є їх розгляд та пошук шляхів вирішення.

Мета статті. Метою є виявлення сутності, динаміки та специфіки інноваційного інвестування в процесах розвитку міжнародних економічних відносин.

Виклад основного матеріалу. Глобалізація являє собою процес поетапного формування цілісного й взаємозалежного всесвітнього господарства, окремі ланки якого органічно поєднані фінансово-економічними, виробничо-технічними, інформаційними та іншими зв'язками. Вона є найвищою стадією інтернаціоналізації всіх чинників виробництва та, охоплюючи всі національні економіки, поступово формує цілісну економічну систему світу [1, с. 29].

Термін «глобалізація» (globalization) походить від французького «global» – всесвітній і вживається для характеристики сучасних планетарних процесів. Уперше його було використано у 1981 р. Дж. Макліном, а визначення категорії запропонував американський соціолог Р. Робертсон у 1985 р. Так, під глобалізацією він розумів серію емпірично фіксованих вимірів, різнорідних, але об'єднаних логікою перетворення світу на єдине ціле. Першою фундамен-

тальною зарубіжною працею щодо досліджуваної теми була книга М. Уотерса «Глобалізація» (1995р.) [2, с. 134].

Базою процесу глобалізації стають інтернаціоналізація виробничих зв'язків у високотехнологічних галузях на основі прямих іноземних інвестицій, формування глобальних за масштабом і невинних за режимом роботи ринків, у першу чергу фінансових [3].

Запорукою успішного функціонування національної економіки будь-якої країни є інвестиційна діяльність, оскільки вона об'єднує інтереси і ресурси громадян, підприємств та держави щодо ефективного соціально-економічного розвитку. Інвестиційну діяльність можна розглядати з двох позицій. З одного боку – це діяльність, пов'язана із вкладенням коштів в об'єкти інвестування з метою одержання прибутку, а з другого – це власне інвестування, що визначається як процес перетворення ресурсів у вкладення. Міжнародне інвестування створюється за допомогою як економічних, соціальних заходів, так і юридичних норм, що є невід'ємним складником інвестиційного законодавства держави, яка приймає капітал іноземних інвесторів.

Приймаючи рішення щодо здійснення міжнародної інвестиційної діяльності, інвестор має передбачити пріоритетну сферу для здійснення інвестування. Країна, що приймає, має гарантувати іноземному інвестору захист його інтересів і прав, що декларуються в законах про іноземні інвестиції та багатьох інших законодавчих і нормативних документах, національних конституціях. Компанії з іноземними інвестиціями уважно вивчають систему інвестиційних пільг країн, що приймають, оскільки пільги є важливим елементом підвищення конкурентоспроможності фірм. Ключовою тенденцією розвитку світового господарства на початку XXI століття є економічна глобалізація, яка охопила практично всі його підсистеми та структурні елементи. Іноземне інвестування стає найбільш динамічною формою економічної глобалізації та її основною рушійною силою, оскільки міжнародний рух капіталу у формі міжнародних інвестицій впливає як на масштаби, так і на напрями соціально-економічних змін в економіці окремих країн та їх угруповань [4].

Об'єктивна необхідність інтеграції України у світове господарство і розширення її міжнародних відносин безпосередньо впливає передусім із потреб використання в національній системі відтворення міжнародного розподілу праці, що забезпечує розвиток і зростання багатства суспільства. Така інтеграція сприяє формуванню ефективної структури економіки країни, вирішує комплекс екологічних проблем, що можливе завдяки спільним зусиллям, і відкриває додаткові можливості у створенні належних умов для задоволення життєвих потреб народу України [5, с. 39].

У сучасних умовах глобалізації та інтернаціоналізації економіки, як уже вказувалося, дедалі більшого значення набуває зростання конкурентоспроможності підприємств як на місцевому, так і міжнародному рівнях. Із часу створення і протягом усього періоду функціонування будь-яке підприємство

стикається з необхідністю підвищення і підтримування рівня своєї конкурентоспроможності. Нині остання залежить уже не тільки від матеріальних цінностей компанії, а і його гудвілу, наявного кола клієнтів і постачальників, впізнаваності бренду та інших переваг нематеріального характеру. Конкурентна перевага компанії є чинником, який впливає на підвищення рівня прибутку і створення стійких ринкових позицій, результатом особливого поєднання матеріальних і нематеріальних ресурсів, що надають підприємству переваги над конкурентами. При цьому серед основних критеріїв успішності діяльності підприємства розглядають максимізацію його ринкової вартості. Велику увагу в рамках вартісної концепції управління підприємством приділяють питанням формування системи факторів, що впливають на створення вартості, серед яких важливе місце належить ефективності управління матеріальними й нематеріальними активами. Управління капіталізацією, використання її інструментів на внутрішньогосподарському, регіональному і макроекономічному рівнях – одна з актуальних фінансово-економічних проблем, що гостро стоїть в українському суспільстві останніми роками [6, с. 188].

Для того, щоб проаналізувати роль нематеріальних активів у капіталізації вартості підприємства, слід визначити, що являють собою ці поняття. Під нематеріальними активами (далі – НМА) розуміють довгострокові вкладення у придбання об'єктів промислової та інтелектуальної власності, а також інших аналогічних майнових прав, що визнаються об'єктом права власності конкретного підприємства і приносять дохід у певний період часу. До об'єктів промислової власності належать право на винахід, промислові зразки, товарні знаки і знаки обслуговування.

Сюди можна віднести право на «ноу-хау», тобто технічний досвід або секрети виробництва, які становлять предмет комерційної таємниці і підлягають особливій охороні. Велика кількість праць, які націлені на виділення структуризації нематеріальних активів, сьогодні подають різні наукові підходи, що рекомендують багато авторських типологій НМА. Найпопулярнішими принципами виділення класифікаційних ознак нематеріальних активів є віднесення їх до маркетингу, інженерної діяльності, технологій, обробки даних, сфери творчої (інтелектуальної) роботи, роботи з клієнтами, контрактами, людьми, земельними ділянками та «гудвілом» [6, с. 189].

Сутність капіталізації розкривається, з одного боку, через процес перетворення різних видів ресурсів на капітал, тобто вартість, що створює додану вартість, а з іншого – через результат, яким виступає приріст вартості бізнесу. Основним результатом капіталізації є те, що підприємство нарощує цінність (вартість), наслідком чого є підсилення його опору навколишнім загрозам, і створює можливості для майбутнього зростання. Показник ринкової капіталізації є комплексним індикатором ефективності функціонування компанії на ринку, що відображає результати її операційної діяльності, виходячи з очікувань інвесторів від вкладення коштів у акції даної компанії.

Згідно з рейтингом Millward Brown [7] у 2018 р. найдорожчим брендом світу було названо торгову марку гіганта інтернет-бізнесу Google, оцінивши її у \$ 302,064 млрд, вартість бренду за останній рік зросла на 23%, бренд Apple посів другу сходинку з вартістю у \$ 300,595 млрд. Третю сходинку з приростом у 49% посів бренд компанії Amazon, вартість якого \$ 207,594 млрд посунувши таким чином бренд компанії з високотехнологічної сфери – Microsoft \$ 200,987 млрд. У першу десятку найдорожчих брендів увійшли Tencent (\$ 178,990 млрд), Facebook (\$ 162,106 млрд), VISA (\$145,611 млрд), McDonald's (\$ 126,044 млрд), Alibaba (\$ 113,401 млрд), AT&T (\$ 106,698 млрд). Якщо порівнювати з 2017р., то до десятки лідерів у 2018 р. не увійшов такий бренд, як IBM.

Вартість бренду відіграє визначальну роль у процесі капіталізації вартості підприємства, оскільки це впливає на очікування акціонерів і стейкхолдерів. Крім того, як видно із результатів рейтингу, серед лідерів значну частку становлять технологічні компанії, діяльність яких заснована на використанні нематеріальних активів.

До сказаного можна додати, що вартість активів компанії є одним з головних показників, що впливають на рівень капіталізації підприємства. Проте існують проблеми з визначенням і відображенням вартості цих активів. Якщо з матеріальними активами все достатньо просто, то встановлення вартості нематеріальних активів викликає певні труднощі. Проблеми ідентифікації всіх нематеріальних активів криються, в першу чергу, у невизначеності їх складу, що тягне за собою виникнення певних труднощів із врахуванням нематеріальних активів при розрахунку вартості підприємства, бо їх складно оцінити й відобразити у балансі підприємства [6, с. 197]. Багато запитань викликає і постановка на баланс результатів інтелектуальної діяльності, які ще не отримали правового статусу об'єкта інтелектуальної власності, готового до використання. Крім того, у вітчизняному правовому полі також відсутні норми щодо керування цими об'єктами, можливості їх визнання і оцінки як нематеріальних активів.

В українській господарській практиці нематеріальні активи й інтелектуальна власність до останнього часу не розглядалися як джерела значних переваг у конкурентній боротьбі. Проте за останні роки ставлення до цього дещо змінилося, багато вітчизняних компаній змінює свою точку зору на цей предмет і починає використовувати інструменти управління нематеріальними активами [6, с. 191–192].

За сучасних умов розвитку економіки дедалі більшого значення в процесі капіталізації вартості підприємства набувають нематеріальні активи, які в довгостроковій перспективі відіграватимуть головну роль у становленні компаній. Більше того, беручи до уваги тенденції інформаційного розвитку, нематеріальні активи стають значно ціннішими для підприємства з точки зору генерування додаткової вартості й приросту капіталізації підприємства.

Перехід до інноваційного типу економічних відносин безпосередньо пов'язаний із накопиченням й ефективним використанням інноваційного потенціалу національної економіки як сукупності чинників інноваційного економічного розвитку, що охоплює:

- 1) ресурсний;
- 2) результативний;
- 3) внутрішній рівні [2, с. 118].

Звісно, у ході господарської діяльності суб'єктів господарювання нині виникає необхідність покращити інноваційно-інвестиційний клімат для підвищення рівня конкурентних переваг як на вітчизняних, так і світових ринках.

Невипадково нині інноваційно-інвестиційний розвиток підприємств як основного сегмента національної економіки визнано найважливішим чинником економічного прогресу і пов'язується з поняттями інноваційного та інвестиційного процесів, які об'єднують науку, техніку, економіку, підприємництво і управління з метою впровадження нововведень і тривають від зародження ідеї до її комерційної реалізації. Більше того, інноваційно-інвестиційний розвиток розглядається як складна динамічна система дії і взаємодії різних методів, факторів і органів управління, завдяки чому прискорюються наукові дослідження, створюються нові види продукції, вдосконалюється обладнання і предмети праці, технологічні процеси і форми організації виробництва на основі новітніх досягнень науки, техніки; відбувається планування, фінансування і координація діяльності; вдосконалення економічних важелів і стимулів; розробка системи заходів, спрямованих на прискорення процесів модернізації підприємства і підвищення його соціально-економічної ефективності.

На кожному етапі інноваційно-інвестиційного розвитку підприємство повинне сформулювати адекватні стратегію і тактику. Це зумовлює циклічність життєдіяльності підприємства. Однак саме циклічний характер впровадження інновацій та інвестицій на підприємстві впливає на інноваційно-інвестиційний клімат в цілому [8, с. 265].

Крім того, враховуючи наведене, головним питанням державної інвестиційної політики є визначення пріоритетних сфер і об'єктів інвестування, які мають відповідати як стратегічним національним інтересам, так і тим невідкладним завданням, які постають виходячи з сучасного стану й структури економіки. Реалізація ж державної інвестиційної політики залежить від інвестиційного клімату в країні – сукупності чинників, які бере до уваги інвестор, ухвалюючи рішення щодо здійснення інвестицій.

За сучасних умов ведення міжнародних відносин лише активне використання результатів інноваційної діяльності може стати значним каталізатором економічного зростання і помітно підвищити рівень конкурентоспроможності підприємства. Результативність і ефективність інноваційної діяльності промислового підприємства залежить від багатьох чинників, проте одним із

основоположних є технологічний розвиток. Питання про технологічні уклади тісно пов'язане з теоріями «довгих хвиль», які супроводжували становлення і розвиток капіталістичного способу виробництва.

При цьому варто зазначити, що ядром технологічного укладу зазвичай є принципово нові (радикальні) технології, які створені під впливом раніше невідомих законів і закономірностей, винаходів, відкриттів, що докорінно змінюють зміст різних видів діяльності в суспільстві. Протягом свого домінування кожен технологічний уклад проходить чотири фази життєвого циклу: зародження, монополії, бурхливого зростання і згасання. Зазвичай життєвий цикл технологічного укладу становить близько ста років.

Як зазначає Ю.М. Бажал в своєму дослідженні, концепція техніко-економічної укладу виходить з того, що технологічні зміни випереджають зміни в інституційній структурі держави. Господарська система досягає межі економічного зростання і входить у кризовий стан, коли вона достатньо довго функціонує в межах традиційної економічної діяльності. Подолання цього стану стає можливим, коли взаємодія технічної та економічної сфер переходить на нову технологічну парадигму, яка інноваційно змінює виробничу систему. Старі соціально-інституційні механізми, що пристосувалися до старої технологічної парадигми, не в змозі бути адекватними новій структурі інвестицій, ринковій поведінці тощо. Вони витискуються процесом дифузії (поширення) відповідних інновацій. Зміна технологічної парадигми зумовлює радикальну зміну звичного типу інженерного та управлінського мислення відносно ефективної господарської практики.

У технологічно розвинених країнах світу домінує виробництво товарів п'ятого технологічного устрою, який передбачає розвиток таких галузей промисловості, як: роботобудування, оптоволоконна промисловість, електронна промисловість тощо, появу інноваційних підприємств, які впроваджують технології шостого. В Україні ж переважно домінує третій і четвертий технологічний уклад, на які припадає 58% і 38% продукції відповідно, на п'ятий технологічний уклад припадає лише 4% продукції, виробництво товарів шостого технологічного укладу майже відсутнє (0,1%). Це говорить про те, що в Україні розвиваються здебільшого ресурсоємні і енергозатратні галузі промисловості, що не дозволяє вести конкурентну боротьбу із технологічно розвиненими країнами за провідні позиції на міжнародному ринку.

Основною причиною такої незадовільної ситуації є в першу чергу недостатнє фінансове забезпечення інноваційної діяльності промислових підприємств, у тому числі практично відсутня фінансова підтримка інноваційних досліджень державою. Зокрема, відсоток державного фінансування інноваційної діяльності протягом останніх десяти років залишався досить незначним у загальній структурі і не перевищував 4 %.

Таким чином, технологічні уклади є невід'ємною складовою інноваційного розвитку економіки як країни в цілому, так і окремих підприємств. На

жаль, в Україні не приділяється належної уваги розвитку вищих технологічних укладів, а на підприємствах, які намагаються впроваджувати інновації, використовуються технологічні уклади нижчих рівнів [9].

Варто зазначити, що об'єкти інтелектуальної власності становлять лише частину інновацій, зокрема інноваційного продукту.

Інноваційні продукти виступають у господарському обороті не просто майновими правами на об'єкти права інтелектуальної власності, а й комплексом додаткових елементів (результатами робіт, послугами, інформацією).

Інноваційний продукт може бути інвестованим на умовах різних правових режимів. До загального можна віднести як окремі об'єкти інтелектуальної власності, так і будь-яку технологію як синтетичний об'єкт (це об'єкти промислової власності або окремі об'єкти інтелектуальної власності, що можуть бути використані у виробничому процесі), промисловий зразок тощо, щодо обороту яких законодавством України не передбачено спеціальних вимог. У свою чергу, спеціальний предмет – окремі види технологій (як приклад, біотехнології, інформаційні, оборонні технології) з особливим режимом обігу та використання.

Натомість О. М. Давидюк висловлює точку зору щодо доцільності визнання технологій «синтезованим» об'єктом права інтелектуальної власності, який являє собою системне поєднання об'єктів права інтелектуальної власності, визначає найбільш істотні (сутнісні) характеристики технологічного процесу виробництва товарів чи надання послуг, та називає конкретні шляхи їх комерціалізації [10, с. 6, 10]. У свою чергу, Ю. Є. Атаманова характеризує технологію як складний об'єкт та відносить її до складних результатів інтелектуальної діяльності, реалізація яких у системі дозволяє вирішувати завдання, які не можуть бути вирішені окремим, самостійним використанням об'єктів, що входять до його складу [11, с. 130]. Автор розглядає технологію як кінцевий результат реалізації інноваційних продуктів разом з інноваційною продукцією та інноваційним виробництвом [11, с. 252].

Розглядаючи проблему співвідношення таких категорій, як технологія й об'єкти права інтелектуальної власності, В. В. Титов наголошує, що передача технології включає в себе передачу і прав на об'єкти права інтелектуальної власності, і прав на об'єкти права інтелектуальної власності, а також передачу досвіду тієї особи, яка створила таку технологію, спільну діяльність розробника технології, особи, яка її втілюватиме, та особи, яка буде використовувати результати її діяльності [12].

Незважаючи на тісний зв'язок технології з об'єктами права інтелектуальної власності, все ж таки існує низка відмінностей між ними. Об'єкти права інтелектуальної власності містять в собі результати наукової і творчої діяльності та являють собою один із найбільш наукомістких об'єктів господарського обігу, що наділені потенційною здатністю до досягнення високих економічних результатів від їх безпосереднього використання. Сама по собі творча

діяльність є поняттям набагато ширшим, ніж поняття «інтелектуальна діяльність» [13, с. 29–32].

Беручи до уваги вищезазначене, можна зробити висновок, що в сучасних умовах розвитку ринкової економіки все більшої актуальності набувають питання правового забезпечення нових господарських інститутів, до яких належить й інноваційне інвестування, адже нові технології і вдалі організаційні рішення здатні підвищити економічний стан держави. Однак держава повинна не лише забезпечити умови для формування й стимулювання розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності, а й розробити ефективні механізми управління цими процесами.

Висновки. Виходячи з того, що предметом інноваційного інвестування виступає інноваційний продукт, то для його ефективного використання й впровадження у виробництво необхідно передусім детально врегулювати діяльність, пов'язану з його застосуванням, враховуючи при цьому його природу і характерні ознаки.

Таким чином, законодавець задля збалансування інтересів учасників вказаних відносин має хоча б в межах диспозитивності нормативно-правового регулювання виконати інформаційну функцію.

Отже, інноваційне інвестування як комплексний інститут господарського права призначене забезпечити правовий порядок у відносинах обороту виключних прав на комерційне використання інноваційного продукту (технології) шляхом його інвестування в господарську діяльність реципієнта інвестицій з метою підвищення технологічного рівня виробничої діяльності останнього й конкурентоспроможності інноваційної продукції, що ним виробляється, а також, відповідно, у відносинах отримання й розподілу інвестиційного прибутку суб'єктами відносин інноваційного інвестування.

На жаль, нині державна політика інноваційного розвитку характеризується непослідовністю, відсутністю чіткої концепції національних інноваційних пріоритетів і системного підходу до розвитку інноваційної діяльності (національної інноваційної системи), але господарсько-правові відносини здатні набути максимальної ефективності у разі інвестування господарської діяльності шляхом передачі до виробництва інноваційних продуктів. Окреслена проблема є актуальною, а її розробка має забезпечити високу ефективність реалізації господарських відносин у названій сфері.

Література

1. Стукало Н.В. Глобалізація та розвиток фінансової системи України. *Фінанси України*. 2005. № 5. С. 29–35;
2. Національна економіка: навч. посібник / Кол. авт.: Л.С. Шевченко, О.А. Гриценко, Т.М. Камінська та ін. за заг. ред. Л.С. Шевченко. Харків : Нац. Ун-т «Юрид. акад. України», 2011. 182 с.;
3. Ткаченко А.М., Воронкова В.Г., Ткаченко М. О. Міжнародні економічні відносини: навч. посібник. Київ: Професіонал, 2009. 352 с.;
4. Галазюк Н.М., Зелінська О.М., Кравчук О.Я. Сутність та структура міжнародної інвести-

ційної діяльності на сучасному етапі. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. №12 (1). URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_1_2017ua/17.pdf; **5.** Міжнародна економіка: навч. посібник /Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, Т. М. Камінська та ін.; за заг. ред. С. М. Макухи. Харків: Право, 2012. 192 с.; **6.** Рєпіна І. М., Яцун Н. В. Нематеріальні активи у процесі капіталізації вартості підприємства. *Стратегія економічного розвитку України*. 2016. № 38. С. 188–199; **7.** «2016 BrandZ Top 100 Global Brands.» Millward Brown. URL: <https://www.wpp.com/news/2018/05/brandz-top-100-most-valuable-global-brands-2018>; **8.** Вплив життєвого циклу підприємства на його інноваційно-інвестиційний розвиток. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2013_44_62 (дата звернення 20.11.2016); **9.** Попель С. Інноваційний розвиток України під впливом технологічних укладів URL: http://econf.at.ua/publ/konferencija_2014_10_16_17/sekcija_5_ekonomichni_nauki/innovacijnij_rozvitok_ukrajini_vid_vplivom_tekhnologichnikh_ukladiv/8-1-0-122 (дата звернення 12.12.2016 р.); **10.** Давидюк О. М. Технологія як об'єкт господарсько-правового регулювання: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. О. Харків, 2010. 20 с.; **11.** Атаманова Ю. Є. Господарсько-правове забезпечення інноваційної політики держави: монографія. Харків: ФІНН, 2008. 424 с.; **12.** Титов В. В. Трансфер технологій. URL: <http://www.metodolog.ru/00384/annot/htm>; **13.** Право інтелектуальної власності: академічний курс: підручник для студентів вищ. навч. закл. / О. А. Підпригора [та ін]; під ред.: О.А. Підпригора, О. Д. Святоцький. Київ: Ін Юре, 2002. 672 с.